

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/102/2002

CZY PAŃSTWO POWINNO RATOWAĆ UPADAJĄCE SPRYWATYZOWANE ZAKŁADY?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Kilka dni temu został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości Stoczni Szczecińskiej, największej spółki Porty Holding SA. Bankructwo stoczni i walka o jej uratowanie, poprzedzająca ogłoszenie upadłości, wywołały falę publicznych dyskusji na temat odpowiedzialności państwa za losy sprywatyzowanych przedsiębiorstw. Przypadek Stoczni Szczecińskiej ujawnił, że sprawa wymaga pilnego uregulowania prawnego: czy i jakie upadające firmy prywatne mogą liczyć na pomoc państwa. Pojawiają się opinie, że na pomoc taką powinny liczyć zakłady zatrudniające - bezpośrednio lub przez kooperantów - tysiące pracowników, firmy, których upadek grozi bankructwem całego sektora gospodarki, natomiast pojedyncze przedsiębiorstwa przeżywające kłopoty finansowe nie mogą oczekiwać wsparcia ze strony państwa. Jednak wśród ekspertów nie ma zgody co do zasady i sposobu ratowania przez skarb państwa prywatnych firm zagrożonych bankructwem.

Czerwcowy sondaż¹ przynosi odpowiedź na pytanie, jak te problemy postrzega przeciętny obywatel. Badanie przeprowadzono już po ujawnieniu problemów finansowych Stoczni Szczecińskiej, ale przed ogłoszeniem jej upadłości. Przypomnijmy, że pierwszą reakcją na ujawnienie kłopotów tego przedsiębiorstwa była propozycja jego renacjonalizacji.

Ponad połowa Polaków (52%) popiera - w sposób zróżnicowany - ideę renacjonalizacji upadających sprywatyzowanych przedsiębiorstw. W tej liczbie co czwarty respondent (25%) jest skrajnym zwolennikiem ponownego upaństwowienia wszystkich upadających firm prywatnych. Niewiele więcej osób (27%) można zaliczyć do umiarkowanych zwolenników renacjonalizacji - opowiadają się one za upaństwowieniem tylko wybranych przedsiębiorstw. Wyraźnie mniej badanych (15%) przyjmuje postawę ambiwalentną - raczej są przeciwni stosowaniu tego rodzaju praktyk, ale w wyjątkowych przypadkach dopuszczają taką możliwość.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (145) przeprowadzono w dniach 7-10 czerwca 2002 roku na liczącej 1060 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

Co dziesiąty Polak (10%) nie zgadza się na ponowne przejmowanie przez skarb państwa sprywatyzowanych uprzednio firm, ale nie wyklucza możliwości wspierania ich w inny sposób. Tylko co dwudziesty badany (5%) jest zdecydowanym przeciwnikiem angażowania się państwa w ratowanie upadających firm prywatnych.

Znaczący odsetek ankietowanych (18%) nie ma wyrobionego zdania na ten temat.

		CBOS
Rząd podjął działania zmierzające do ponownego upaństwowienia sprywatyzowanej Stoczni Szczecińskiej, której groził upadek. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka taka jest słuszna czy też nie?		
Zdecydowanie tak , powinno się upaństwić wszystkie sprywatyzowane przedsiębiorstwa zagrożone upadkiem		25%
Raczej tak , ale upaństwić należy tylko wybrane, najbardziej zagrożone przedsiębiorstwa		27%
Raczej nie , upaństwowienie sprywatyzowanych przedsiębiorstw dopuszczać można tylko w zupełnie wyjątkowych przypadkach		15%
Nie , państwo w ogóle nie powinno przejmować sprywatyzowanych przedsiębiorstw, ale powinno je wspomagać w inny sposób		10%
Zdecydowanie nie , państwo nie powinno ani przejmować, ani inaczej wspomagać już sprywatyzowanych przedsiębiorstw		5%
Trudno powiedzieć		18%

Odpowiedzi na przytoczone wyżej pytanie są wskaźnikiem poparcia dla polityki państwa dotyczącej ratowania upadających przedsiębiorstw prywatnych w warunkach gospodarki rynkowej. Jednak w społecznym postrzeganiu problemu bankructwa firm prywatnych nie bez znaczenia wydaje się aktualna ocena sytuacji rynku pracy. Można przypuszczać, że dla respondentów problem upadłości sprywatyzowanych przedsiębiorstw wiąże się z utratą źródeł utrzymania zatrudnionych tam ludzi i wyzwala poczucie solidarności z nimi. Jeśli w pytaniu uwzględnimy ten aspekt społecznej rzeczywistości, to niemal o połowę spada liczba osób niemających opinii w tej sprawie (10%). Zawarta zaś w pytaniu informacja, że koszty renacjonalizacji ponoszą wszyscy podatnicy, nie osłabia poparcia dla interwencji państwa (56%), ale jednocześnie zwiększa liczbę badanych wyrażających sprzeciw wobec

stosowania takich rozwiązań (22%). Mniej więcej co ósmy ankietowany (12%) ma ambiwalentny stosunek do tego typu praktyk.

		CBOS
Państwo może w różny sposób oddziaływać na gospodarkę. Czy, Pana(i) zdaniem, państwo powinno z budżetu, czyli z pieniędzy podatników przejmować z powrotem sprywatyzowane upadające przedsiębiorstwa w celu utrzymania istniejących miejsc pracy?		
Zdecydowanie tak	29%	56%
Raczej tak	27%	
I tak, i nie		12%
Raczej nie	13%	
Zdecydowanie nie	9%	22%
Trudno powiedzieć		10%

Z porównania odpowiedzi na dwa różne pytania dotyczące renacjonalizacji wynika, że większość badanych nadal jest przywiązana do interwencjonizmu jako formy oddziaływania państwa na gospodarkę. W mniejszości pozostają ci, którzy uważają, że ratowanie przez budżet państwa upadających firm prywatnych nie może być receptą na przeciwdziałanie bezrobociu i nie powinno mieć miejsca w gospodarce rynkowej.

Opracowała
Macieja FALKOWSKA

A N E K S

Tabela 1. Rząd podjął działania zmierzające do ponownego upaństwowienia sprywatyzowanej Stoczni Szczecińskiej, której groził upadek. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka taka jest słuszna czy też nie? 1 - Zdecydowanie tak, powinno się upaństwić wszystkie sprywatyzowane przedsiębiorstwa zagrożone upadkiem; 2 - Raczej tak, ale upaństwić należy tylko wybrane, najbardziej zagrożone przedsiębiorstwa; 3 - Raczej nie, upaństwienie sprywatyzowanych przedsiębiorstw dopuszczalne można tylko w zupełnie wyjątkowych przypadkach; 4 - Nie, państwo w ogóle nie powinno przejmować sprywatyzowanych przedsiębiorstw, ale powinno wspomagać je w inny sposób; 5 - Zdecydowanie nie, państwo nie powinno ani przejmować, ani inaczej wspomagać już sprywatyzowanych przedsiębiorstw

	(%)						
	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	27	15	10	5	18	1059
Płeć							
Mężczyźni	28	29	17	10	8	9	505
Kobiety	22	24	14	11	3	26	554
Wiek							
18-24 lat	18	28	15	11	5	22	164
25-34	22	26	17	11	7	17	191
35-44	21	31	18	14	5	12	194
45-54	30	28	19	8	5	10	221
55-64	25	24	16	11	5	20	120
65 lat i więcej	32	20	6	8	3	30	170
Miejsce zamieszkania							
Wieś	25	31	13	10	3	18	388
Miasto do 20 tys.	23	22	21	9	3	23	144
20-100 tys.	29	30	14	7	5	15	194
101-500 tys.	26	21	17	12	7	17	200
501 tys.i więcej mieszk.	20	21	16	15	11	17	134
Wykształcenie							
Podstawowe	31	22	9	7	3	28	258
Zasadnicze zawodowe	27	31	13	8	4	17	322
Średnie	24	26	16	14	5	14	361
Wyższe	10	25	32	12	13	9	118
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	15	17	42	13	10	3	61
Prac.umysł.niż.szczebła	13	33	20	19	6	9	91
Pracownicy fiz.- umysł.	34	23	12	11	4	16	98
Robotnicy wykwalifikowani	28	35	18	9	4	7	78
Robotnicy niewykwalifik.	27	30	22	4	5	12	50
Rolnicy	33	31	9	13	5	10	65
Pracujący na własny rach.	21	15	23	11	12	18	40
Bierni zawodowo							
Renciści	32	25	6	10	3	24	119
Emeryci	32	21	9	8	3	27	192
Uczniowie i studenci	13	22	17	12	13	24	93
Bezrobotni	22	35	13	7	2	21	119
Gospodynie domowe i inni	12	34	18	14	3	18	53
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	28	22	21	11	8	10	154
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	13	38	24	12	4	9	74
sekt. pryw. poza rolnict.	24	28	18	12	5	13	199
prywatnym gosp. rolnym	33	28	12	12	5	10	71
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	30	30	14	9	2	16	151
300-399	31	27	16	13	2	11	101
400-599	28	26	16	13	5	13	189
600-800	29	23	15	12	6	15	165
Powyżej 800 zł	19	26	22	11	12	10	127
Ocena własnych war. mater.							
Złe	28	25	14	9	6	19	378
Średnie	26	28	15	11	3	18	476
Dobre	18	25	19	13	10	15	205
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	26	21	7	13	10	23	78
Raz w tygodniu	25	29	15	11	4	16	558
1-2 razy w miesiącu	28	26	17	6	2	21	150
Kilka razy w roku	22	24	18	14	8	15	182
W ogóle nie uczestniczy	24	25	15	7	8	21	91
Poglądy polityczne							
Lewica	31	26	20	11	4	9	252
Centrum	24	33	15	13	4	12	336
Prawica	24	24	20	12	11	9	204
Trudno powiedzieć	22	21	8	5	4	41	267

Tabela 2. Państwo może w różny sposób oddziaływać na gospodarkę. Czy, Pana(i) zdaniem, państwo powinno z budżetu, czyli z pieniędzy podatników przejmować z powrotem sprywatyzowane upadające przedsiębiorstwa w celu utrzymania istniejących miejsc pracy?

	(%)				
	Tak	I tak, i nie	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	56	12	22	9	1059
Płeć					
Mężczyźni	52	14	28	6	506
Kobiety	60	11	16	13	553
Wiek					
18-24 lat	59	7	26	7	164
25-34	57	12	22	9	191
35-44	54	13	24	9	194
45-54	54	19	23	3	220
55-64	54	9	23	13	121
65 lat i więcej	60	11	11	17	170
Miejsce zamieszkania					
Wieś	65	10	16	10	389
Miasto do 20 tys.	57	12	21	10	144
20-100 tys.	56	11	20	13	194
101-500 tys.	49	16	28	7	200
501 tys. i więcej mieszk.	43	17	33	7	133
Wykształcenie					
Podstawowe	61	9	15	15	258
Zasadnicze zawodowe	67	11	13	9	323
Średnie	52	14	26	8	361
Wyższe	31	19	46	4	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	26	33	37	4	60
Prac. umysł. niż. szczebla	45	16	35	5	91
Pracownicy fiz.-umysł.	66	9	14	10	98
Robotnicy wykwalifikowani	56	22	13	9	78
Robotnicy niewykwalifik.	72	11	16	1	50
Rolnicy	68	12	17	3	65
Pracujący na własny rach.	37	10	41	11	40
Bierni zawodowo					
Renciści	64	11	9	16	119
Emeryci	58	11	17	15	193
Uczniowie i studenci	49	2	42	6	93
Bezrobotni	60	13	17	11	119
Gospodynie domowe i inni	63	6	26	5	53
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	52	21	21	6	154
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	51	19	25	5	74
sekt. pryw. poza rolnict.	53	12	27	8	198
prywatnym gosp. rolnym	66	11	18	5	71
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	63	9	17	11	151
300-399	64	10	16	11	101
400-599	60	11	22	7	189
600-800	59	10	24	8	166
Powyżej 800 zł	41	19	35	5	126
Ocena własnych war. mater.					
Złe	60	11	19	10	379
Średnie	57	13	20	10	476
Dobre	49	14	30	7	204
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	61	6	18	16	78
Raz w tygodniu	60	11	21	8	557
1-2 razy w miesiącu	59	14	15	12	150
Kilka razy w roku	47	16	29	7	182
W ogóle nie uczestniczy	44	16	26	14	91
Poglądy polityczne					
Lewica	55	15	25	4	252
Centrum	58	13	23	6	335
Prawica	54	11	31	5	205
Trudno powiedzieć	58	10	10	21	267